

nøglehullet

34. ÅRGANG
NR. 1 • 2017

TIL LOKAL-
HISTORIEN

NYT FRA LOKALHISTORISK ARKIV & FORENING I ALLERØD KOMMUNE

Som det fremgår af denne forside, er Nøglehullet endelig gået over til farvetryk.

I samlingen af farvediapositive, som vi aldrig har kunnet præsentere, markerer Gunvor Bjørn Møller sig med en større samling meget flotte farvefotos. Blandt andre dette fra Lyngevej (1966), længe før der var grund til, at Lyngevej skulle omdøbes til Gl. Lyngevej.

Gunvor Bjørn Møller fotograferede af egen drift talrige billeder - især fra Lillerød - med næse for, at motivet snart ville forsvinde.

På billedet ses tømrer Vilhelm Petersens tømrerværksted (nr. 12), længe før tankstationen Esso overtog matriklen - siden Stat-Oil, nu 'Circle K'.

PROGRAMMET

Tirsdag den 28. februar 2017 kl.19.30 på Kirkehavegaard

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

Dagsorden ifølge vedtægterne.

Efter generalforsamlingen viser arkivleder **Birthe Skovholm** billeder og fortæller om **Lillerød Enghave og "omegn"**. Da Lillerøds gårde i slutningen af 1700-tallet blev udskiftet og gik fra fælles dyrkning til egen jord, fik de også del i eng- og moselodderne i Enghaven og Børstingerød Mose. Det er et spændende område, hvor bl.a. Søgrøften, der tidligere førte vand fra Allerød Sø til Frederiksborg Slotssø, går igennem, og blandt de mere spektakulære beboer var nok 'Piloten fra Børstingerød Mose' - Willy Forrest.

Højgård i Vassingerød.

*Kistedysse med Enghave Park
i baggrunden.*

Onsdag den 29. Marts 2017 kl. 19.30 på Kirkehavegaard

Danmark set fra luften. Forskningsbibliotekar **Mette Colding Dahl** fra Det Kongelige Bibliotek vil fortælle om luftfotografierne fra dengang væggene i danske hjem ofte prydedes af håndkolorede sofastykker af den fædrene gård eller husmandssted, den nybyggede villa eller familiens virksomhed. En hel del mindre luftfotograffirmaer, ikke mindst nordsjællandske Sylvest Jensen, gennemfløj kongeriget, og afsatte de ofte meget store billeder til de glade beboere. Med eksempler fra Det Kongelige Biblioteks unikke og meget store samling af luftfotografier fortælleres om den succes billederne fik, og om den renæssance de i dag har fået via internettet.

DEN VESTINDISKE DØR

Salget af De vestindiske Øer til USA for 100 år siden regnes vel mest for righistorie, men det var alligevel en sag, der også optog menigmand lokalt.

Yderst mod øst i Blovstrød sogn, helt ovre ved Helsingørmotorvejen, ligger stadig bebyggelsen Grønnegade, der indtil 1970 hørte med til Blovstrød Kommune.

I 1852 blev Rytterskolen i Sjølsmark flyttet til den nyopførte skole i Grønnegade, og her var Axel Nielsen enelærer og boede sammen med sin kone Anna og datteren 'Nete' fra 1913-1923.

Mange danskere gik ind i debatten om det eventuelle salg af øerne, og således blev sagen også lokalhistorie.

Axel Nielsen, der for øvrigt var svigersøn til den kendte førstelærer Mathias Bøgh på Lillerød Skole, engagerede sig heftigt som modstander af salget, som man mente ville være at svingte de landsmænd, der udgjorde øernes befolkning.

I et privat album, hvor den meget fotograferende lærer samlede en mængde gode og tekstede fotos, er således et foto af 'Den vestindiske Dør', der fungerede som en slags opslagstavle for hans private felttog imod salget af de fjerne øer.

Axel Nielsen og datteren Nete. 1914

Under to dannebrogsgflag og en tegning af tre sorte mennesker står der: "Hvem har Hjerte til at sælge os 25.000 stakkels Mennesker mod vor Vilje og Ønske.

Vi der har slidt og slæbt 70 Millioner Kroner sammen til Jer Danske. Værn om Dannebrog og Danmarks Ære!"

Til venstre herfor står der: "Negrene holder fast ved Danmark" og til højre: President Wilson siger: "Amerika vil ikke Attraa en Tomme fremmed Jord!"

Under billedet af 'Mor Danmark' er der udklip fra forskellige aviser med overskrifter som 'Stem imod Salget!' og 'Sandheden om Dansk Vestindien', - det sidste henviser

Den vestindiske Dør var pyntet med dannebrogsglag og grangrene. 1916.

til et skrift udgivet af Dansk vestindisk Samfund som indlæg i debatten om salget. Ved siden af fotografiet af døren

er der i albummet indsat et udklip af et svulstigt digt, som Nielsen fik optaget i en eller anden avis under overskriften:

Slig en Verden vi skue – mens Guldet flammer i Lue.

For Fædreland – hellige Navn –
en Verden i Smerte, i Sorg og Savn!
For Flaget og Æren – Nationer i Brand –
Navnløse Ofre fra Kvinde og Mand!

Slig en Verden vi skue,
mens Guldet flammer i Lue!

Et frådende Bråd derude går –
og stærkest fra Syd til vort Øre når:
For Pligten og Kravet landsmænd bløde –
Kød af vort Kød må sone vor Brøde!

Slig en Verden vi sanser,
mens vi om Guldkalven danser!

Trælle for Mammon – Skændsel vor Dragt
Snæversyn Hjærtet i Lænker har lagt –
Storsind og Adel har Åg om sin Hals!
Er alt i Danmark for Penge til Fals?

Vi vor Arv forøde,
mens Sjælen martres til Døde?

Yderst mod Vest – i den solrige Dag –
vajer mod Palmer vort Yndige Flag!
Danmark! Du ejer – betænk hvilken Glans
Perlerne selv i Antillernes Krans!

Slig en Skønhedens Kilde
vil du for Penge bortspilde?

Plejebarn, Askepot var end dit Navn –
Danmark, din Moder, ej slipper af Favn!
Brast end dit Håb – vær dog aldrig forknytt
hvor Dannebrog vajer, tændes et nyt!

Slig en fremtid Du skue –
flammer end Guldet i Lue!

‘Mor kæler for Gæssene’ står der under billedet af Anna Nielsen ved gavlen af Grønnegadde skole. Ca. 1920.

Digtet er underskrevet
“Grønnegade i December 1916
Axel Nielsen”

Som bekendt blev salget af De vestindiske Øer gennemført trods protesterne og efter en folkeafstemning den 14. december 1916, (den første i Danmark nogensinde) hvor 64 % stemte for salget, blev øerne overdraget til USA den 31. marts 1917 for 25 millioner dollars i guld – knap 100 millioner danske kroner.

OHP & BS

MYSTIK I ENGHAVEN

Arkivet har fået et par henvendelser med spørgsmål om en delvis skjult, mindre betonstøbt ”bunker” i Lillerød Enghave.

Først mailede vort medlem Peter Bach i 2015 og spurgte, om vi vidste noget om et betonstøbt, nedgravet kammer, som han og andre Lillerød-drenge i 1946 kendte fra deres leg i ”Spionskoven” som de kaldte en lund med bl.a. fine gamle 2-300-årige ege i Enghaven. Lunden er der endnu, nær det ret nye Lillerød Rensningsanlæg og langs med Søgrøften, der engang

var et led i det gravede grøftesystem, der i 1500-årene ledte vand fra Allerød Sø til Slotssøen i Hillerød. Et imponerende stykke ingeniørarbejde, ikke mindst gennem Brødeskov - men som egentlig ikke har noget med bunkeren i Enghaven at gøre.

Da Lillerød-drengene lige efter krigen opdagede bunkeren, var den låst af med en hængelås på en trælem, og nu mange år efter kom Peter Bach i tanke om den efter vor omtale af Kistedysse, også i Enghaven, i Nøglehullet 2/2015. Ingen som arkivet kendte - ikke mange fra 1940’erne - vidste noget om en bunker, der øjensynligt

Lunden med de gamle ege, set fra sydøst.

Bunkerens indgang vender væk fra den sti, der nu fører gennem lunden.

også har været skjult af træerne. I juni 2015 tog jeg derud med kamera og genfandt straks bunkeren i en svag jordhøj, uden dør eller afslørende detaljer. Næste dag tog jeg en tommestok med og målte det indre til ca. 160 x 300 cm og under en meter i højden, men rummet var fyldt med blade og skovbund, og kunne ikke måles rigtigt.

I slutningen af 2016 fik vi en ny forespørgsel om bunkeren fra nogle af dem, der jævnlig kommer i den lille, meget smukke lund, der i dag ligger tæt op ad

parcelhushusområdet ved Cypressvej og Pinjevej, men vi ved stadig ikke noget som helst om bunkeren.

Vi antager, at den må være bygget under besættelsen, hvor man ikke røbede den slags, så vi ved ikke, om det drejer sig om skjul af våben, et privat beskyttelsesrum eller måske et lager af fødevarer.

Lunden, der ikke ser ud til nogensinde at have været opdyrket, ligger på jord tilhørende Toftehavegaard, der sammen med Hvide-

Søgrøften passerer under Enghavevej og fungerer stadig som åben vandledning. I baggrunden - over det venstre rør - ses lunden.

sten blev overtaget af Statens Serum-institut i 1938. Der har aldrig været nogen kørevej derud, og nærmeste beboelse var landbrugsejendommen Kistedyssehus, oprindeligt Toftehavegaards husmandslod. Det kan ikke have været helt enkelt at bringe tunge støbematerialer til den sikkert hemmelige arbejdsplads, men trillebøre og hestevogne havde alle på landet vel adgang til. Og mere ved vi ikke, så hvis nogle af vores læsere har gode rygter

Lunden i Enghaven, - nutidigt kort.

eller hårde facts, ville det være velkomment - og spændende.

Ole Høegh Post

SVAR PÅ EFTERLYSNING

I Nøglehullet 3/2016 side 16 efterlyste vi et par navne samt en datering på dette klassebillede fra Lillerød Skole, som vi gættede på, var årgang 1947?

Efterlysningen har båret frugt, for vores medlem Kjeld Hansen, der står som nr. 6 fra venstre i bagerste række, har skrevet følgende til os:

'Dette er et klassebillede fra 1953 af 8. fm (fri mellem).

Bagerste række nr. 3 fra venstre er Walter Johnsen, og nr. 4 er Orla Conradsen.

Lærer Axel Schmidt var klasse-lærer både i 7. og 8. fri mellem, mens skoleinspektør Jens Bach var vores regnelærer i samme periode.'

Vi har nu en fuldstændig navneliste til billedet og ikke mindst en datering, der gør det meget lettere at bruge billedet i Arkivet. Langt de fleste forespørgsler på skolefotos er nemlig fra folk, der vil se billeder fra en bestemt periode – som oftest deres egen skoletid.

Desværre har vi ikke så mange klassebilleder på Arkivet, så vi vil gerne låne og skanne, hvis I har nogle liggende. Efterspørgslen er stor.

8. fri mellem på Lillerød Skole, 1953

Navneliste:

Bageste række fra venstre:

- 1 Finn Larsen
 - 2 Hans Madsen
 - 3 Walther Johnsen
 - 4 Orla Conradsen
 - 5 Peter Jørgen Olsen
 - 6 Kjeld Hansen
- Lærer Axel Schmidt

Forreste række fra venstre:

- 1 Karen Hansen
- 2 Ann Finsrud
- 3 Ellen Willer
- 4 Inger Borning
- 5 Kaj Hieronimus Rasmussen
- 6 Henrik Petersen, Nyvej
- 7 Tonny Hansen

Tak for hjælpen!

BS □

EN KULTURPOLITIK I ALLERØD?

Helt tilbage i 1981 hvor kommuneplandebatten fyldte rigtig meget, indsendte LAFAK 13 sider illustrerede ”Bemærkninger til Kommuneplanen, - Lokalhistoriske bevaringsinteresser i Allerød Kommune”. Siden har vi i talrige læserbreve og kommentarer til lokalplaner og trusler mod kulturmiljøer slået til lyd for, at Kommunen respekterer bevaringsværdierne - især i den ældre bygningsmasse, og bevarer den kul-

turhistoriske arv i de gamle sognekommuner.

Kommentarerne har vist ikke påvirket politikerne synderligt, men førte vel til, at man besluttede at kommende nedrivningstilladelser af kommunalt ejede bygninger skulle meddeles LAFAK, så der blev mulighed for at fotografere dem, inden de var væk for bestandigt. Samme politiske liste fik også gennemført, at Seruminstituttets marker i Lillerød *tilbageførtes* til landzone for at bremse de hovedkulds tanker om byudvikling her.

Men man kunne ikke stoppe ten-

Få kan vist være uenige i, at Toftehavegaard i Lillerød er bevaringsværdig, og som en del af kirkeomgivelserne helt umistelig, men trods den bevarende lokalplan for Lillerød Landsby, er gården truet af manglende vedligehold.

Huset Pilely i Blovstrød fik tilladelse til en ødelæggende ombygning på trods af betegnelsen 'bevaringsværdig' i lokalplanen.

densen med at udskifte flere og flere historiske bygninger og miljøer med nyt og oftest kedeligt byggeri.

Men måske er det langsomt ved at vende nu mange år efter, og der er muligvis stemning i Byrådet for at opprioritere en kulturpolitik, der vil give plads til bevaring og muligvis et længe savnet Kommuneatlas over bevaringsværdige bygninger. Dette vil være en forudsætning for at kunne afvise ombygnings- eller nedrivningsansøgninger, som heller ikke bare kan behandles af forvaltningens teknikere.

Det næsten voldsomme fremmøde i november ved vores præsentation af kommunens bevaringsværdige bygninger i et billedshow med mere end 100 skønne huse og gårde, hvoraf flere er ændrede eller nedrevne, kunne tyde på en stor interesse for emnet i befolkningen.

At forvaltningen tidligere fik til opgave at ændre lokalplanen for en bebyggelse ved Julemosegaard ved Slangerupvej, så gården kunne bevares, oplevede vi optimistisk som nye vinde, og det er nok en af de eneste gange, at protester og presseomtale faktisk har

Det kulturhistorisk velbevarede, - måske Kommunens mest værdifulde husmandssted, i Lyng Overdrev på Rødpælevej 22, - er ikke beskyttet eller kaldt bevaringsværdigt af Allerød Kommune.

ført til, at en lokalplan er blevet ændret for at redde en bevaringsværdig bondegård.

Det vil ikke være svært at udpege de bevaringsværdige bygninger, der er tilbage i området, men der vil kunne inddeles i forskellige grader fra det helt umistelige til bygninger, der med lidt ændringer ville kunne betegnes som bevaringsværdige eller en gevinst for miljøet. I denne sammenhæng er der naturligvis kun tale om den *kulturhistoriske* værdi – der ikke

ret tit følger den håndværksmæssige, men som med velvilje, knofedt eller penge kan ændres. Tilmed vil en sådan redning efter erfaringer medvirke til, at alle får øjnene op for vor bygningskultur, der i Nordsjælland i høj grad er med til at gøre landet smukkere.

Ole Høegh Post

LIDT SKOLEHISTORIE

Under denne overskrift fortalte Birgitte Heie i Lillerød Posten den 7. juli 1964 om skolevæsnets i Lyngge-Uggeløse kommune i anledning af, at *Bastrup Skole* var blevet solgt til vognmand Jørgen Nielsen og købmand Helge Poulsen, Nymølle.

”...Hermed er Lyngge-Uggeløse kommunes ældre skoler overgået til forskelligt brug.

Kollerød skole benyttes til bolig for flere familier, og Uggeløse skole, der ligesom den i Kollerød

oprindeligt var en Rytterskole, er solgt til en lærer ved Centralskolen. Jordlodden, som hørte til skolen, er udstykket og kaldes nu Ryttervænget.

I [*Uggeløse*] forskolen [*Uggeløse Bygade 89*] er der indrettet to lejligheder, én til kommunens sygeplejerske og én til en lærer.

I årene omkring 1910 blev *den gamle skole i Lyngge* [på Lyngge Bygade 18] nedlagt, og man opførte en ny med to lærerboliger, to klasseværelser samt en gymnastiksal [Ved Gadekæret 15].

Denne sal overgik til samlingsal

Bastrup Skole fra 1902 (forrest) med Bastrup Forskole fra 1915 i baggrunden. Trods navnene, lå skolerne i Nymølle på Vassingerødvej 141 og 143. I dag er der hhv. 'Madsens Catering' og bl.a. 'Heri Rideudstyr' på adresserne. 1968.

Kollerød Skole var en Rytterskole, men den blev ombygget i 1877. (1980)

for kommunens beboere efter *Centralskolens* indvielse, [1955] men på grund af det hastigt stigende børnetal ved skolen, benyttes den stadig som undervisningslokale.

Vassingerød forskole [kaldes nu Fru Lunds Hus] blev for snart 50 år siden [i 1915-17] opført ved Lyngevej [nr. 198] i Lyngesogn meget langt fra *Vassingerød ho-*

Uggeløse Rytterskole blev ligesom *Kollerød Skole* nedlagt i 1955, da den nye *Centralskole* åbnede. (Før 1900)

Lynge gl. Skole på Lynge Bygade 18 var skole fra 1819 til 1910. (Efter 1961)

vedskole, [Gl. Vassinerødvej 5] som ligger i Uggeløse sogn, og nu [1964] anvendes til bolig for lærere ved Centralskolen. Da skoleloven af 1937 fordrede,

at undervisningstimernes antal forøgedes, fik man her alle tiders mærkeligste skoleordning, idet en stor del af børnene i skoletiden, uden at være under opsyn og i al

Lynge Skole, Ved Gadekæret 15 bygget 1910. (1985)

Vassingerød Forskole, Lyngevej 198. Lærerinde Karen Møller og elever. Bygningen blev senere kaldt 'Fru Lunds Hus' efter en anden lærerinde. Ca. 1920.

slags vejr, måtte gå frem og tilbage mellem disse to skoler.

Da børnetallet imidlertid stadig tog til, indrettedes der en skolestue i [missionshuset] Bethesdas

Vassingerød Skole, Gl. Vassingerødvej 5. Lærer Christensen og 3. klasse opstillet til fotografering. 1931

sal, [Sydkæret 6] og der ansattes en timelærer, - vistnok den eneste i hele landet, ved en landsbyordnet skole.

Børnetallet blev ved med at stige,

Mariehøj tv. og Bethesta i baggrunden. Ejendommene havde før adressen Lyngvej 210 og 208, men den er ændret til Sydkæret 4 og 6. (1980)

og snart var der ca. 40 børn i en af klasserne.

Man byggede så en skolebygning med to klasseværelser ved forskolen, og førstelærerens hustru overtog midlertidig undervisningen af første og anden klasse.

Da Centralskolen endelig blev taget i brug, nedlagdes Vassingerød skole, og skolen på Lyng Overdrev fik status som grundskole.

Man havde imidlertid overset, at timetallet ved skolen var for lille. Der blev indsendt ansøgning om at få dette rettet, hvilket delvist skete, ved at der indrettedes et særundervisningslokale på skolens loft. Yderligere en ansøgning blev sendt afsted vedlagt en adresse fra forældrene om at få bygget en gymnastiksal.

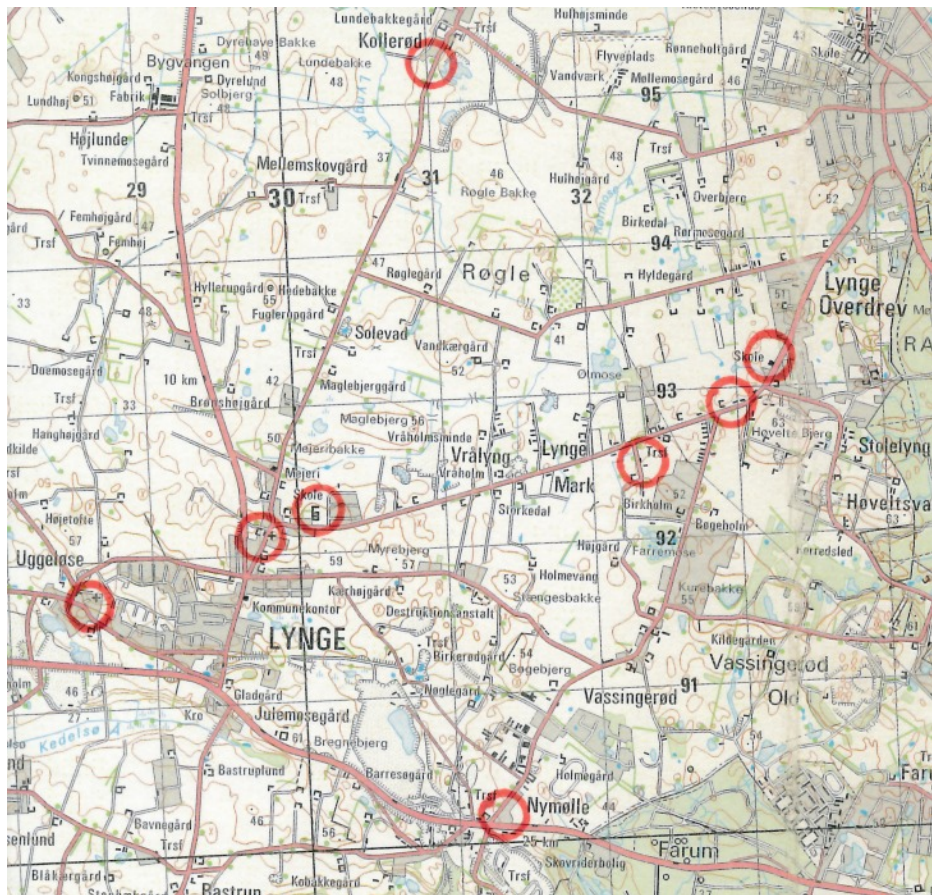
Forældrene var med rette meget kede af, at deres børn i gymnastik måtte undvære en tidssvarende undervisning. Ansøgningen fik en god modtagelse i sognerådet, men skønt der nu er gået en år-række, er der ikke blevet råd til at bygge salen endnu.

B.H.”

Efterskrift

Birgitte Heies artikel er igen blevet aktuel, fordi den husker os på alle de for- og hovedskoler, der var før i tiden og som betyder noget for alle dem, der har haft deres skolegang der.

I Kommuneplanen 2013-2025 står der på side 88, pkt. 3.2.3: ”Der er en række bygninger, der så vidt muligt skal bevares, da de har en kulturhistorisk betydning

Kortet viser alle nuværende og nedlagte skoler i Lyngby-Uggeløse. (1971)

for historien i kommunen eller har en historisk betydning for lokalsamfundet. De kulturhistoriske bygninger er kroer og tidligere købmandshandler, rytterskoler og **skoler**, kommunekontorer, gårde og jordtilliggende, skovløberhuse, skovfogedsteder og skovridergårde, der ikke nødvendigvis er udpeget som bevaringsværdige på grund af deres arkitektoniske værdi.” [Vor kursiv]
I øjeblikket er der i forbindelse med Allerød Kommunes ’byg-

ningskomprimering’, - der allerede har taget livet af Lappræsk Badstue ved Kirkehavegaard, - tale om at nedrive Vassingerød Forskole, der også kaldes ’Fru Lunds Hus’ ved Musikskolen. Desværre er det vist forbigået manges opmærksomhed, at der er tale om Vassingerød Forskole og senere Grundskole, og at der faktisk har været skole i ’Fru Lunds Hus’ lige indtil Vassingerød Skole flyttede til Ravnscholtskolen i 1980erne. BS □

VEJTRÆER – IGEN

Billedet af de gamle træer på Frederiksborgvej i Lillerød ved Enghavevej er nok fra 1933-34, for yderst til højre ses broen, der fører vejen over Nordbanen. Billedet

blev aktuelt da vi i efteråret 2016 opdagede, at man har plantet en længere række vejtræer på Frederiksborgvej overfor Mølle vænget, fra Enghavevej til Engbuen. Men det er altså ikke første gang.

LILLERØD BOGHANDEL

I 1924 flyttede familien Lønholdt til Lillerød og flyttede ind i villa 'Solbakken' på Gl. Lyngevej 6, overfor Hill-House.

Familien bestod af Gerda og Romeo Lønholdt samt de to store børn Fritz og Vera samt lille Find – bedre kendt som Lasse.

Romeo Lønholdt var cand.phil. og rentier, [dvs. at han levede af renterne af sin formue] og han åbnede

i 1924 en bog- og legetøjshandel i 'Købmand Jensens ejendom' på Frederiksborgvej 20, hvor der senere kom 'Kelly Cykler', fiskemand og Damernes Magasin – overfor Handelsbanken.

Lillerød havde dengang knap 800 indbyggere, så en bog- og legetøjsforretning havde det svært, og derfor fik man hurtigt også et håndkøbsudsalg fra Farum Apotek. Imidlertid måtte apotekervarerne ikke være sammen med bø-

Lillerød Boghandel på M.D. Madsensvej 14 med håndkøbsudsalget fra Farum Apotek - omtrent, hvor MATAS ligger i dag. Th. ses nr. 12 'Landro', som nr. 14 er udstykket fra. (1930'erne)

gerne, så håndkøbsudsalget blev flyttet hjem til Gl. Lyngevej, og der blev sat et flot skilt med teksten: 'Haandkøbs Udsalg fra Farum Apotek' op ved vejen.

Efter 6-7 år på Gl. Lyngevej købte familien en grund på Madsensvej [nr.14], hvor grosserer Lotz's tennisbane lå. Grunden blev udstykket fra M.D. Madsens gamle

Familien Lønholdt i haven foran 'Solbakken' på Gl. Lyngvej 6. Familien havde husassistent, så fru Lønholdt kunne tage sig af håndkøbsudsalget, mens Romeo Lønholdt var i boghandlen på Frederiksborgvej. (1929)

Romeo Lønholdt og Gyldendals bogbus foran Lillerød Boghandel på Madsensvej. Bogbussen var indrettet med masser af reoler og kørte rundt til forhandlerne med bøger. (1935-36)

Rigmor, der blev gift med den senere møbelhandler og lokalpolitiker Kaj Howard Petersen, var medhjælp i boghandlen i mange år. Her opsættes solafskærmning foran legetøjet i 1937.

villa 'Landro' [nr. 12], som Lotz nu ejede.

Nu var begge de store børn flyttet hjemmefra, og man indrettede sig med soveværelser på 1. sal, spise-stue mod Lillerød Bageri, dagligstue og køkken mod bagsiden af huset og boghandlen ud mod gaden. Håndkøbsudsalget blev indrettet i forgangen.

Kontakten med Farum Apotek skete via rutebilen mellem Hille-rød og Farum, og man satte et flag ud, når rutebilen skulle stoppe.

Engang opdagede fru Lønholdt, at de havde glemt at sætte flaget ud, og nu var det for sent; men så gik cockerspanielen Rotja ud og lagde sig midt på Madsensvej, og så

standsede bussen, og man fik beskeden med til Farum. Under krig-
gen, når bussen ikke kørte pga. af sne, tog Lasse turen på ski til Farum efter medicin.

Helt fra begyndelsen i 1924 var Romeo Lønholdt Gyldendal-forhandler. Det betød, at han var medlem af Gyldendals eget salgsnet af som oftest ikke faguddannede boghandlere, der ikke var berettiget til at få rabat hos forlagene, men fik bøgerne fra Gyldendal.

Udover bøger og papirvarer og legetøj kom der hurtigt andre varer til såsom lædervarer, cigaretter og cigarer, tapet og foto. Det var en 'alle-varers-butik', som der stod i

en fødselsdagsomtale af fru Lønholdt i Lillerød Avis.¹

Efter Romeo Lønholdts død i 1936 overtog Gerda Lønholdt forretningen.

Lasse Lønholdt blev efter krigen uddannet som boghandler, og han deltog i driften af forretningen frem til moderens død i 1968, hvorefter han overtog ejerskabet. Han lukkede Lillerød Boghandel i 1972, og solgte huset til Frederiksborg Bank, der rev det ned og

byggede den store forretnings-ejendom Madsensvej 14-16.

Efterfølgende var Lasse Lønholdt i mere end 25 år den drivende kraft i Spild-op-magernes boghandel og antikvariat, 'Bog-uglen' på Gladgården i Lyngø.

¹ Lillerød Avis nr. 2/1962 side 3 i anledning af Gerda Lønholdts 70-årsfødselsdag den 28.8.1962

Birthe Skovholm

Gerda og Lasse Lønholdt i haven bag villaen på Madsensvej 14. I baggrunden ses Irisgården, og nederst th. har Lasse fat i cockerspanielen Rotja. (1938)

MORDET PÅ THRINE

Af Birthe Skovholm

I Lokalarkivet har vi en hel del beretninger og erindringer og et utal af fotografier, der hver især fortæller spændende historier fra lokalområdet, men det bliver rigtig spændende, når det viser sig, at der er flere forskellige kilder og indgange til den samme hændelse, så de supplerer hinanden. Sådan er det med mordet på Kathrine Christiansen - også kaldt 'Thrine' - fra Grønnegade.

Vi har en beretning om mordet fra Ejnar Larsen, (født 1909) der voksede op hos sine plejeforældre i Karlebo og tjente hos sognefogeden i Gunderød på mordtidspunktet i 1934.

For at gøre det lettere for vore læsere, har jeg tilladt mig at sætte nogle punktummer og justere lidt i retskrivningen.

Ejnar Larsen fortæller: 'Jeg skriver til Dem for at fortælle om et mord, som foregik i huset ved siden af den gamle skole [i Grønnegade]. Det var sidst i 1930'erne. [Det rigtige tidspunkt var 1934.] Det var meget bestialsk. Damen hed Trine Christensen eller Kristiansen. Hun blev voldtaget og bagefter slået ihjel på en meget bestialsk måde. Jeg tjente dengang hos sognefoged Rasmus

Thrine Christiansen i sin stue ca. 1913.

Rasmussen i Gunderød, og så vidt jeg husker, havde han [morderen] tændt ild til noget tøj. Naboens søn var på WC ude i gården og opdagede, at det røg inde fra Trines stue, og så over hos naboen og få ringet efter brandvæsnet i Hørsholm. Han var i kun undertøje og bukser, så da brandvæsnet og politiet kom, fandt de konen ligge forslået og død i sengen. Men de anholdt så sønnen, som havde ringet, da de mente, han havde givet god tid, så det kunne være udslettet [af ilden], mens en person Wagner, som også boede der i byen gik fri, selvom han havde haft noget udstående med politiet før for voldtægt mod en fodermesterkone på nabogården; men hun skreg så meget op om hjælp, så han måtte flygte med uforrettet sag, men han var jo da genkendt og

Grønnegade Skole set fra luften med 'Thrines Hus', der lige går fri af flyets vinge, i forgrunden. Læg mærke til skolens meget store have. (1937)

fik så en mindre straf. Der var jo så mange forhør også med ham Wagner, og så kom det jo frem fra en nabo, at han havde set Wagner grave noget ned i haven dagen efter mordet på Trine. Så kom politiet og gravede og fandt meget rigtig noget blodigt tøj, og så blev han kørt på politistationen til forhør, ja, mange forhør, men så mod jul bekendte han, men hængte sig i cellen inden dommen faldt.'

Hvis man ser i Blovstrøds kirkebog 1933-45 finder man oplysning om Sidse Kathrine Christiansens død den 21. oktober 1934 og begravelse den 4. december

samme år. Hun var enke efter arbejdsmand Christian Christiansen og 76 år gammel, og under 'anmærkninger' står der: 'Dødsårsag: drab'.

I Karlebo lokalhistoriske Forenings medlemsblad 'Rytterskolen' skrev Jens Erik Christiansen i nr. 4/2014 en artikel om et dobbeltmord og mordbrand, også i 1934, i Skorbæk – et stednavn, der nu er gået af brug, sydvest for Stasevang og lidt nordvest for Grønnegade. Der er en sammenhæng mellem de tre mord, for det var den samme Carl Wagner, der var morderen. Mordbranden fandt sted den 27. august 1934, altså

Thrine læser sin avis. Ca. 1913.

kun to måneder før mordet på Thrine, så man kan godt forstå, at befolkningen var opskræmt. Ifølge Frederiksborg Amts Tidende tilstod Carl Wagner både mordet på Thrine og mordbranden samt et mord seks år tidligere på en kvinde i Sandbjerg. Han havde desuden en tidligere dom på seks år for voldtægt, så han var ikke nogen rar person at have gående fri. I folketællingen for Blovstrød

1930 kan man finde Carl Wagner som søn af købmanden i Grønnegade. Han var født den 28.12. 1904 men var på tællingstidspunktet ikke på bopælen. I stedet opholdt sig i Horsens Straffeanstalt.

Det er ikke helt rigtig husket, når Ejnar Larsen fortæller, at Wagner hængte sig før han blev dømt, for han blev idømt livsvarigt fængsel i april 1935 og begik selvmord i fængslet et par måneder senere.

Proprietær Rasmus Sønderskov ved Grønnegade Købmandshandel. 1915

Det sidste vi kan finde om mordet og Thrine på Arkivet, er et par fotografier af hende, som hendes nabo skolelærer Axel Nielsen på Grønnegade Skole tog af hende omkring 1913. Her omtales hun som 'Den rare Thrine' i teksten under det ene foto.

ALLERØDBILLEDER 3

Som mange måske ved, modtog LAFAK sidste år 10.000 kr. fra Lille-rød Brugsforening - Kvickly's jubilæumspulje til en bog om Lillerød Lervarefabrik. Bogen vil indgå i serien Allerødbilleder, og vi er godt igang med at indsamle materiale. Vi vil derfor gerne høre fra folk, der kan fortælle noget om lervarefabrikken og dens pottemagere, eller hvis nogen ligger inde med nye og gamle fotos. Flot eller speciel keramik fra Lervarefabrikken vil vi også mægtig gerne høre om og evt. fotografere. Ring eller skriv - se bagsiden af bladet.

LAFAKs firmamedlemmer

Allerød Bog & Idé	Huset Hauberg
Allerød Dyreklinik	Krukkerne Blomster og Vin
Allerød Fysioterapeuterne	Laser Technical Services A/S
Allerød Fysioterapi og Træning	Lillerød Brugsforening – KVICKLY Allerød
Allerød Handelsforening	Lillerød Rotary
Allerød Planteskole	Lynge Erhvervsforening
Allerød Rotary Klub	Marianne Møllebro - ejendomsmægler
AllerødTransporten A/S	Møllehøj Landbrug, Lille Lyngby
Alt om Blovstrød	Nejstgaard & Vetlov, Statsaut. Revisions-a/s
AOC Engholm	Carl Nielsen & Søn A/S
Bedre Bad Allerød -VVS Aps.	Nordea Allerød
Birkholm Planteskole A/S	People - Organisationsudvikling
Bo' s Autoservice v/ Bo Hansen	Republic of Fritz Hansen
Aage Christiansen & Søn Aps.	Roma Pizzeria & Grill Bar
Click Allerød Foto	Roma Sko
Enevoldsen Kommunikation	Schouboefonden
Anne Franch Møbepolstring	Skjold Burne v/ Claus A. Østberg
Handelsbanken i Lillerød	Superbrugsen - Lynge-Uggeløse Brugsforening
Karin Hermansen - Guld - Sølv - Ure	V.B. Byggeindustri A/S
Hjertebegravelse Allerød	

Lokalhistorisk Arkiv og Forening i Allerød Kommune, Kirkehavegård, Kirkehaven 10, Lillerød, 3450 Allerød, tlf. 48 170891. Åbningstid: Tirsdage kl. 9.00-13.00 samt efter aftale med arkivleder Birthe Skovholm på mail eller telefon.

Henvendelse kan også ske til:
Ole Høegh Post (formand) tlf. 48 17 53 26
Wolthersvej 6, Lillerød, 3450 Allerød.

Arkivets e-mailadresse: LAFAK@LAFAK.dk - Hjemmeside: www.lafak.dk

"Nøglehullet" er arkivets og foreningens medlemsblad. Redaktion: Birthe Skovholm, Ole Høegh Post. Tryk: Enevoldsen Kommunikation Aps.

Oplag: 500 eksp. ISSN 0905-4146

Februar 2017

Fotografier med kendt fotograf: Danmarks Pædagogiske Bibliotek s. 14 n, Sylvest Jensen s. 2 n og 25. Gunvor Bjørn Møller s 1. Axel Nielsen s. 3, 4, 5, 24, 26 og 27 ø. Flemming Nyberg s. 11. Ole Peters s. 15 ø. Ole Høegh Post s. 2 ø, 6, 7, 8, 10, 12, 15 n, 17, 19 n og 27.